

SLOVENSKI NAROD

Izveža vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Slovenski Narod
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din., za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Drzen podvig grškega razbojnika

Zloglasni grški razbojnik je preteklo nedeljo ujel nad 100 uglednih oseb ter poslal vladi zahtevo, naj izplača 4 milijone drahem odkupnine — Vlada je tej zahtevi ugodila, obenem pa poslala nad razbojnika vojaške čete

Atene, 11. septembra. Nezaslišano drzen roparski napad je izvršil preteklo nedeljo zloglasni grški razbojnik Gadze, ki že okrog 10 let strahuje vso severno Tesalijo. Izvršil je že celo vrsto razbojstev, a oblasti mu doslej niso mogle priti do živega. Na eni strani se zna spretno umikati zasledovalcem, na drugi strani pa mu nudi prebivalstvo iz strahu pred njegovim maščevanjem vsako zahtevano podporo.

Preteklo nedeljo se je s svojo četo utaboril v bližini Trikala ter prežal na potnike, ki so prihajali v bližnje kopališče. Ujel je nad 100 izletnikov, med njimi grškega senatorja Hadzigiakija, generala Sahofa, žandarmerijske

ga brigadirja Karabetisa, več generalstabsnih oficirjev in mnogo uglednih Grkov in tujcev. Pet najuglednejših, med njimi oba generala in senatorja Hadzigiakija je obdržal kot talce, ostale pa je oplenil in jih nato poslal grški vladi z zahtevo, naj plača za pridržane ujetnike tekom treh dni 4 milijone drahem, sicer ji pošlje njihove glave.

Vest o tem drznem podvigu zloglasnega razbojnika, ki je že večkrat dokazal, da ne razume šale, je izzvala med prebivalstvom veliko razburjenje. Prefekt Tesalije je nujno prosil vlado za pomoč. Sinoči se je vršila seja ministrskega sveta, ki ji je prisostvoval tudi šef generalnega štaba general Maneta. Vlada je na tej seji sklenila, da

odpošlje v Tesalijo vojaštvo, da razbojnika končno ujame in izroči roki pravice. Ker pa je verjetno, da bi razbojnik na to vest umoril vse talce, se je vlada odločila, da mu izplača zahtevano odkupnino v znesku 4 milijone drahem. Danes je bil denar odposlan po posebnem kurirju na označeno mesto, kjer ga bo prevzel Gadzejev odposlanec.

Takoj nato pa bo nastopilo vojaštvo, ki bo skupno z orožništvom skušalo razbojnika obkoliti in ujeti. Pri zasledovanju bodo sodelovala tudi vojaška letala. Po splošni sodbi pa se je razbojnik med tem že umaknil v varno zavetje, tako da je malo verjetno, da mu pridejo do živega.

Fašisti smatrajo Katoliško akcijo za politično stranko Vatikana

Zato je italijanska vlada odredila popis vsega članstva in odredila najstrožjo kontrolo nad delovanjem katoliške akcije.

Rim, 11. septembra. Ministrstvo notranjih del je izdalo okrožnico, v kateri zahteva od vseh podrejenih oblasti, da izvršijo natančen popis vseh društev in njihovih članov na teritoriju italijanske države. V okrožnici se izrečno navaja, da morajo oblasti popisati tudi posamezne organizacije in članstvo tkzv. Katoliške akcije. Proti tej spomenici je nastopil vatikanski »Osservatore Romano«, češ, da so društva Katoliške akcije nepolitičnega značaja in da zato ni poudarila, da zahteva vlada popis njihovega članstva. Sveta stolica je baje izdala vsem organizacijam Katoliške akcije navodilo, naj ne izročajo seznamov svojega članstva oblastem, če pa bodo pri-

siliene, naj to store s protesti. Fašistični krogi s tiskom vred pa so drugačnega mnenja in smatrajo katoliško akcijo za izrazito strankarsko-politično organizacijo, s katero si hočejo cerkveni krogi zagotoviti vpliv na državo. Fašistični krogi se pri tem opirajo na papeževo pismo kardinalu Bertramu in na okrožnico kardinala Gasparija, v kateri se naglašajo Katoliški akciji, da mora zagotoviti cerkvi nadvlado v vsaki državi in čuvati nad prestično cerkve nad državo. Zaradi tega političnega značaja Katoliške akcije je ministrstvo odredilo oblastveni popis članstva kongregacij, tretjih redov in bratovščin, ki so združene v Katoliški akciji.

Mussolini tudi proti jezuitom

Senzacionalen članek »Impero« o protifašističnem rovarstvu fašistov. — List napoveduje ostre ukrepe proti jezuitom in revizijo politike do Vatikana.

Rim, 11. septembra. Veliko pozornost v vseh političnih krogih, a na drugi strani tudi dokajšnje ogorčenje v cerkvenih krogih je izzval članek fašističnega lista »Impero«, ki napada jezuite. »Impero« očita jezuitom, da so se polastili vsega vpliva v Vatikanu, kar dokazujejo ponovna visoka odlikovanja uglednih jezuitov od strani papeža. List jim očita, da delujejo v protifašistovskih organizacijah in da agitirajo proti fašistovskim delavskim organizacijam. Posebno oster postaja list, ko napada

voditelje jezuitov v Italiji, da hočejo delavstvo pridobiti za sodelovanje z internacionalnim uradom dela v Ženevi. List smatra, da so se odločili činitelj v Vatikanu preveč eksponirati za jezuitsko protifašistično akcijo in se ne smejo čuditi, če bo fašizem revidiral svoje stališče do Vatikana. V fašističnih krogih se trdi, da bo predsednik vlade Mussolini v kratkem izdal prav drakonske ukrepe proti prevladujočemu vplivu jezuitov v Italiji.

Avstrija ovira uvoz naše živine

Delna prepoved uvoza živine iz Jugoslavije. — Ogorčenje v poljedelskih krogih, ki zahtevajo protiukrepe.

Dunaj, 11. septembra. »Wiener Zeitung« objavlja službeno naredbo ministra za poljedelstvo, s katero se prepoveduje zaradi svinovke in živinske kuge uvoz živine iz Jugoslavije in to iz naslednjih oblasti: Nove Kaniže, Sente, Velike Kikinde, Kladove, Brze Palanke in Donjega Milanovca.

Beograd, 11. septembra. Danes je ministrstvo za poljedelstvo prejelo z Dunaja obvestilo, da je sosedna Avstrija prepovedala uvoz živine iz neklih oblasti naše države. V naših poljedelskih krogih je izzvala ta vest dokajšnje ne-

voljo. Splošno se sodi, da gre za taktično potezo sosedne Avstrije, ki bi hotela pod izgovorom, da je živina iz Jugoslavije okužena, izigrati trgovinsko pogodbo in s posostrenimi veterinarskimi ukrepi preprečiti uvoz živine iz Jugoslavije. V poučenih krogih se trdi, da bo naša država posegla po protiukrepih ter prepovedala uvoz industrijskih proizvodov iz Avstrije, ker se smatra omejevanje uvoza iz Jugoslavije pod izgovorom živinske kuge za neutemeljeno, ker se vrši pri izvozu stroga kontrola.

Poskušen atentat na Mania

Bukarešta, 11. septembra. »Ultima ora« poroča, da je bil pred dnevi na predsednika vlade Maniu izvršen poskus atentata na ta način, da je Maniu prejel pismo, v katerem se je nahajal bel strupen prašek. V političnih krogih se to vest potrjuje, vendar pa se ji ne pridaje posebna važnost.

„Zeppelinov“ polet na severni tečaj

Berlin, 11. septembra. Priprave za »Zeppelinovo« ekspedicijo na severni tečaj se z vsjo naglico nadaljujejo. Čim se bo vrnil dr. Eckener iz Amerike, se bo vršila konferenca med njim in znanstveniki ter strokovnjaki, ki se bodo udeležili »Zeppelinovega« poleta na severni tečaj. Na Alaski je že dograjen steber za pristajanje zrakoplova. Specialno za ta pot naročeni znanstveni aparati bodo dogotovljeni še do konca letošnjega leta. Fritiof Nansen, ki se bo udeležil poleta, prispe v kratkem v Berlin, kjer se bo sestel z dr. Eckenerjem ter se bo do prihodnje spomladi udeleževal poskusnih poletov zrakoplova. Sedaj se gradi tudi specialna radio - oddajna in sprejemna postaja, s katero bo opremljen zrakoplov, da bo mogel ne glede na atmosfero v polarnem ozemlju oddajati in sprejemati vesti.

Ukraden habsburški nakit

Pariz, 11. septembra. Po poročilu iz Casablance je francoska policija v Maroku zasledila del ukradenega rodbinskega zaklada bivše habsburške dinastije. Gre predvsem za dragoceno ogrlico Marije Teresije, ki sestoji iz 284 biserov in pa za umetno sestavljen ogrski grb, ki je okrašen s 163 biseri in dragulji. Kot prodajalec in posrednik je bil aretiran neki 52letni italijanski sluga in neka 55letna francoska guvernanta. Policija jih je aretirala v trenutku, ko sta hotela prodati ukradene dragocenosti. Ukradeni predmeti predstavljajo več milijonsko vrednost.

Woldemaras proti socialistom

Varšava, 11. septembra. Glasilo poljskih socializmov »Robotnik« je včeraj objavilo brzojavko predsednika izvršilnega odbora socialistične stranke v Litvi, v kateri poroča o preganjanju socialističnih omladincev in visokošolcev od strani sedanjega predsednika litovske vlade Woldemarasa. Z ozirom na ta preganjanja je predsedstvo poljske socialistične stranke poslalo angleškemu zunanjemu ministru Hendersonu brzojavko, v kateri ga prosi, naj bi posredoval v korist litovskih omladincev in visokošolcev, ki jih je Woldemaras postavil pred vojno sodišče.

Macdonaldov odhod v Ameriko

London, 11. septembra. Macdonald je naročil zase in za svojo hčerko mesta na parniku »Beringaria«, ki bo odplula 20. septembra v Newyork.

Traktorizacija ruskega poljedelstva

Moskva, 11. septembra. O. Sovjetska vlada je zaključila z inozemskimi dobavitelji pogodbo za dobavo ogromnega števila traktorjev. Za letošnji in za prihodnje leto bo vlada preskrbela poljedelskemu gospodarstvu preko 22.000 traktorjev skupno s 362.000 k. s. Prošlo leto so sovjeti doheli poljedelskim zadrugam in državnim vzor-nim posevstvom 9300 traktorjev s skupno 125.000 k. s.

Ustanovitev delavske stranke v Ameriki

Univerzitetni profesor namerava po vzorcu angleške delavske stranke združiti tudi ameriško delavstvo v lastno stranko.

Washington, 11. septembra. Profesor Columbia-univerze Dewey namerava v Zedinjenih državah osnovati delavsko stranko po vzorcu angleške delavske stranke. Nova stranka bo v zvezi z izjavo proti republikancem in proti demokratom in bo skušala pritegniti v

svoje vrste vse delavstvo, da bi si tako zagotovila odločilen vpliv na vodstvo ameriške politike. Vsi znaki kažejo, da bo akcija uspela, četudi si obstoječe stranke prizadevajo, da bi preprečile razcepitev lastnih vrst.

Nemški atentatorji razkrinkani

Policija je aretirala nekega bivšega policijskega kapetana in nekega bančnega uradnika, ki sta izdala vso organizacijo.

Berlin, 11. septembra. Policiji se je končno posrečilo, da je prišla na sled iniciatorjem in izvršiteljem atentatov na razne ljudi in poslopja, ki so bili izvršeni v zadnjem času. V Itzehoe je bil včeraj aretiran bivši policijski kapetan v Stuttgartu, o katerem se je že delj časa sumilo, da je v zvezi s terorističnimi akcijami nacionalistov. V njegovem stanovanju so našli dve bombi, slični onim, s katerimi so bili izvršeni zadnji atentati. Na podlagi njegovih izpovedi je bil nato aretiran v Hamburgu še neki bančni uradnik, pri katerem so našli peklenjski stroj, določen za atentat, ki so ga za prihodnje dni nameravali izvršiti v Hamburgu. Policija upa, da ji bo na podlagi teh razkritij uspelo zatreti teroristično akcijo nacionalistov. Za prihodnje dni je napovedanih več senzacionalnih aretacij.

Berlin, 11. septembra. Policijske oblasti so ugotovile, da so bile od marca

meseca dalje ukradene iz raznih rudnikov, kamnolomov in tovarnih ogromne količine razstrelil. Tatovi so sprotne zabrisali vsako sled za seboj, tako da oblasti še vedno niso mogle dognati, komu so bile izročene ukradene količine dinamita in drugih razstrelilnih snovi. V Šleziji so neznani tatovi odnesli 135 funtov rogurita in 200 vžigalnikov, v katerih se je nahajala zmes iz živega srebra, žveplenega antimona, in žveplenokislinastega kalija. Maja meseca je izginilo iz rudnika v Opelnu 20 funtov kloratita in nad tisoč vžigalnikov. Najbolj nevarno razstrelilo je vsekakor kloratid, ki dosega s svojo učinkovitostjo in eksplozivnostjo dinamit. Ker so cene teh razstrelilnih snovi dokaj nizke, je očitno, da gre za tatvine kriminalnega značaja. Domneva se, da so te tatvine v zvezi z zadnjimi atentati.

Požar v kinu

London, 11. septembra. Včeraj je izbruhnila v nekem kinu strahovita panika. Sredi predstave se je vnel oder, kar je povzročilo, da se občinstvo planilo proti vratom, da bi se rešilo na varno. Mnogo oseb je bilo pohojenih in zmečkanih.

Koniec delavskih zaupnikov v Italiji

Rim, 11. septembra. Po več tedenskih posvetovanjih med organizacijami delodajalcev in delavstva je Mussolini včeraj odločil, da se naj odpravijo obratni zaupniki ter odslej ukine ta ustanova po vseh italijanskih tovarniških obratih. Zaupniki bodo pripuščeni samo od primera do primera, kadar bo šlo za ureditev nastalih diferenc.

Eksplodizija petrolejskega vrelca

Bukarešta, 11. septembra. V petrolejskem okolišču Campina se je pripetila strahovita eksplozija. Pri vrtnanju novega petrolejskega vrelca je petrolej izmenjava škrnil skozi cev na plan in se vnel. Štirji delavci so bili ubiti, 1 inženjer in 4 delavci težko ranjeni, 8 delavcev pa je zadobilo lažje opekline. Trem delavcem so se vnele obleke, tako da so kot goreče baklje tekali po poljih.

Nov letalski hitrostni rekord

Calshot, 11. septembra. Pri hitrostnih tekmah, ki so se vršile včeraj na daljavo 3 km, je postavil angleški pilot Vilebar nov hitrostni rekord. Dosegel je bajno hitrost 588,8 km na uro. S tem so bili potolčeni vsi dosedanjí rekordi.

Umor pri belem dnevu sredi Newyorka

V najprometnejši ulici je bil umorjen pri belem dnevu kralj ameriških tihotapcev alkohola — Umorili so ga konkurenti

Newyork, 11. septembra. Včeraj je bil sredi mesta v času najživahnejšega prometa umorjen na ulici kralj ameriških tihotapcev alkohola in bogataš Mac Donowan. Popoldne okrog 4. se je pripeljal v svojem elegantnem avtomobilu v 21. cesto, kjer stanuje njegova nevesta, s katero je hotel napraviti izlet. Ko je avto obstal pred palačo in se je Donowan pozdravil s svojo nevesto, ki ga je pričakovala pri oknu, je pridrvel izza ovinka eleganten avtomobil, v katerem so sedeli trije moški. Ko je avtomobil

vozel mimo Donowanovega avtomobila, je eden izmed moških oddal na Donowana tri revolverse strele in ga na mestu ubil. Napadalec so v nastali zmedzi izginili in jih doslej niso mogli izslediti. Oblasti domnevajo, da gre za maščevanje konkurenčnih tihotapcev alkohola, med katerimi vlada zaradi konkurenčnega boja veliko sovraštvo. Umor sredi najprometnejše ulice pri belem dnevu je izzval celo v newyorški javnosti, ki je sicer vajena takih prizorov, veliko senzacijo.

Zgradba velike ladjedelnice na Jadranu

Split, 11. septembra. V inozemskih kapitalističnih krogih se je zadnje čase pojavil načrt, da bi se zgradila na našem Primorju velika ladjedelnica, ki bi mogla vršiti vsa ladjedelniška dela tako za našo trgovinsko kakor vojno mornarico. Nova ladjedelnica naj bi po svoji kapaciteti dosegla velikost in moč velikih ladjedelnic na zapadu. Sodi se, da bo ta ladjedelnica po vsej priliki zgrajena v Splitu.

Plavajoči dog za naše luke

Berlin, 11. septembra. »Deutsche Werft« je zgradila na račun reparacij za Jugoslavijo velik plavajoči dog s 7000 tonami nosilnosti. Obenem je imenovana ladjedelnica zgradila za Jugoslavijo tudi moderen tender za potapljače. Plovni dog je že na poti in ga vlečejo posebni remorkerji. Dog bo postavljen v eni od jadranskih luk.

Obnova nizozemskega poslanstva pri Vatikanu

Vatikan, 11. septembra. Kardinal Van Rossum se je vrnil s proslave sv. Ansgara na Švedskem in s posvetitve islandskega apostolskega vikarja v Haag. V poučenih krogih se trdi, da je prihod kardinala Van Rossuma na Holandsko v zvezi s predstoječimi razpravami med odposlanci Vatikana in nizozemske vlade. Svojičas je socialistično protestantska vlada ukinila nizozemsko poslanstvo pri Vatikanu. Sedanji predsednik vlade Ruys de Boerenbroek, ki je katolik, je pripravil obnoviti nizozemsko poslanstvo pri Vatikanu. Zdi se, da bo s sedanjim bivanjem kardinala Van Rossuma v Haagu to vprašanje rešeno.

Židovski legijonarji za Palestino

Varšava, 11. septembra. Židovski legijonarji, ki hočejo oditi v Palestino, da bi pomagali svojim verskim tovarišem, so imeli te dni vajo za bteke. Ko so se vračali z vaje, jih je v predmestju napadlo delavstvo, pri čemer je bilo mnogo legijonarjev težko ranjenih.

Razprava proti čl. železničarju Pechi

Budimpešta, 11. septembra. Danes je bila pred vojaškim sodiščem odpravljena razprava proti češkoslovaškemu železniškemu blaginiku Vancencu Pechi in drugemu krivcu Totihu. Po običajnih ceremonijah je sodišče proglasilo razpravo kot tajno.

Važna seja francoske vlade

Pariz, 11. septembra. Matine poroča iz Ženeve, da bo Briand drevi zapustil Ženevo in se odpeljal v Rambouille, kjer se bo jutri vršila seja ministrskega sveta pod Briandovim predsedstvom. Na seji se bo razpravljalo o izvedbi izpraznitve Porenja ter o raznih problemih, ki so s tem v zvezi in o katerih se bo razpravljalo tudi v Ženevi. Koncem tedna se bo Briand vrnil v Ženevo.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.80, Berlin 13.525—13.555 (13.54), Bruselj 7.9068, Budimpešta 9.9342, Curih 1094.4—1097.4 (1096.9), Dunaj 7.9905—8.0205 (8.0055), London 275.37—276.17 (275.77), Newyork 56.68—56.88 (56.78), Pariz 222.58, Prag 167.78—168.78 (168.38), Trst 297.42.

Efekt: Celjska 170 d., Ljubljanska kreditna 123 d., Prastrediona 855 d., Kreditni 170 d., Veveč 130 d., Ruše 250—260, Stavbna 50 d., Sešir 105 d., Kr. ind. dr. 275 d.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 275.37—276.17, Newyork 56.68—56.88, Pariz 221.58—223.58, Milan 296.42—298.42, Curih 1094.4—1097.4, Amsterdam 22.765—22.825, Berlin 13.525 do 13.555, Dunaj 799.05—802.05, Prag 168.08—168.88, Budimpešta 991.92—994.92.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.126, London 25.165, Newyork 519.15, Pariz 20.31, Milan 27.145, Madrid 76.55, Berlin 123.57, Dunaj 73.10, Prag 15.3725, Bukarešta 3.06, Budimpešta 90.60, Sofija 3.755.

Za olupšavo in povzdigo Laškega

Kaj bi bilo treba storiti, da postane Laško moderno, priljubljeno letovišče in zdravilišče

Laško, 10. septembra.

Laščani se kaj radi pobahajo z letoviščarskim slovesom svojega kraja, dasi skrb za razmeroma prav pomakljivo za resno povzdigo tujkega prometa. Kaj vse bi se dalo storiti in doseči, ako bi se delalo po sistematičnem načrtu in ako bi imeli Laščani z občinno vred res kaj širšega, podjetnega in pravega razumevanja za stvar. Ravno radi tega tudi Olespevalno društvo, ki se je sedaj prekrstilo hkrati v tujko-prometno društvo, ne more prav propevati. Intencije, inicijative in sklepi istega se čisto omalovažujejo in od merodajnih izvršilnih činitev vse premalo upoštevajo.

Vprašanje posebne vrste tvori za Laško n. pr. reka Savinja, ki je trajni in glavni temelj vse krajevne lepote in letoviščarske privlačnosti za tujake in mesto. S propadom Savinje in njenih sloviti poletnih kopeli bi in bo kraj sčasoma silno izgubil, zato bi bilo treba ugled njene bive bistrice in mične čistote neizprosno čuvati pred vsakršnim ogroženjem — pa bodisi tudi da od strani industrije. Z vsestransko dobro voljo in primernimi žrtvami se za vsako stvar najdejo kompromisne rešitve. Bojimo pa se, da bosta tudi z novo usnjarno nesnažnost in odbijajoča umazanost Savinje samo še stopnjevali, namesto da bi slo na boljše. Tako voda našemu mestu pač ne bo mogla biti več v ponos.

Slično je z našimi promenadnimi napravami, ki so skoro vse uničene, — tiste še posebej, ki smo jih podedovali od prednikov. Svoječas so se poti lepo čuvali, negovale ter obsajale s primernim alejskim drevom, danes pa služijo kolovoznim svrah domala najnižje vrste — in za javno odkazano odlagalnišče mestnih smeti ob njih. (Pojdi v smer proti Anini kapeli) Posebno občudovanja so vredne tudi hirajoče pokrove upravljalnice obglavljenih stanje ob dohodu v park. Kdo bi se ne čudil takim občinskim sklepom —? Nekdaj položene zaščitne prečnice čez promenadna pota so že davno vse izginile, kar je rodilo same zle posledice. In toplice? — Radovedni smo, kdaj si bomo znale svoje okrobo gotov, vodstvo kuhinje in celotno upravo tako urediti, da bodo vendarle že enkrat prenehale vsakotletne pritombe? Posebej zgrajena, dvignjena in škarpirana nabrežna promenada (lep dvored) s klopki tik ob desnem bregu Savinje bi sloves toplic in zdraviliškega parka silno povzdignila. Enak efekt bi imela tudi težko pogrešana brv čez Savinjo tik nad toplicami. V tem slučaju bi se lahko premestile kopalne ute v prostor nad iztokom Rečice, kjer je prijetna čistota savinjskih kopeli razmeroma še idealno ohranjena. Pogreša se tudi priročni in dekorativni javni studenec — z zdravilno termalno pitno vodo.

In levi breg? Za oko in nos najbolj kričeči kraj je oni ob ustju Žikovce pri motičku. Nameravano prekritje dotične partije hudournika z obokom bi bilo sicer hvalavredno, toda za ondi projektirano cesto bi se bilo možno ogreti le v slučaju, da se kopalne ute premeste istočasno na ugodnejši kraj, ker je drugače (radi ožine in nižine) sonaprava občestnega sprejajališča nemogoča. Jasno je, da nam mora biti iz tujko-prometnega in estetskega vidika več ležeče na lepo zgrajeni in negovani obrežni promenadi, nego na cesti, kakršna je n. pr. baš sedanja pod utami. Tudi to vprašanje bi event. most nad toplicami rešil najugodnejše. — In velika zbirna smetišnica za ob-

čane — odn. spravljane mestnih smeti vobče? — in zadeva javnega stranišča? Vsa povojna leta se že krešejo iskre na ta račun, ne da bi se dalo spraviti zadevo z dnevnega reda. Enako stopa čedalje bolj v ospredje potreba voza za škropljenje prašnih ulic.

Laških zadev, ki bi se jih moglo okrogati s primerno kritiko, je razmeroma mnogo. Tako n. pr. tvori posebno poglavje za Laško tkzv. pasja nadloga. Psi spadajo namreč pri nas med privilegirane kalice nočnega mira — in so hišni stanovalci (z nejevoljnimi letoviščarji vred) na gotovih prometnejših in uličnih stočjih, kjer imajo pasji potepinci svoje običajne skupšine in trušne produkcije, pravi živčni mučniki. Tako so nekatere pasje mrcine v letošnji strašni zimi tulile in prezebevale zavale po cele noči na ulici pod okni in pred vrati, ker se njihov gospodar zvečer ob zapiranju ni pobrigal, je-li njegov žlahtni pasji faktotum že doma ali ne. Hvala lepa za take »obzirne« občane! Društvo za zaščito živali bi jih gotovo nagradilo s priznancami.

Nastane vprašanje, ali je tolikšna množica pasje zalege res potrebna, neizogibna in koristna in ali sploh še kje v Sloveniji več psov na cesti — vsešči dnevno irekvenco okoliških kužkov — kot ravno pri nas v Laškem? Ščeneta vseh velikosti, produkt križanja vseh mogočih in nemogočih zoper njih bastardnih tipov, brez pasme, brez dresure, vsakomur — ki ni ravno notoričen pasji zaljubljenec — v spodbudo in nadlego. Najdes jih na vseh trotoarjih in oglih; polegajo renče in inkomodujoče preko ceste, pri hišnih vhodih; zlekjeni lenarijo in godrnjajo na ljudi na pragovalih mesarij, gostiln, trgovin in drugih lokalah; zaganjajo se v pasante, zlasti v kolesarje in vprežno živino, pa tudi v tekačice in igraloče se otroke; vznemirjajo s svojimi hrupnimi cestnimi scenami in surovimi spopadi nerovne in bolne ljudi (incl. tujece) ter boječo deco; zavirajo prijetni in gladki ulični promet; skrbijo za tihotapske ponočne shode in vohumske obhode ter so tečni in nadležni zdaj temu — zdaj onemu, kajti nikdo ni vesel pasjega vzpenjanja in ovahavanja, posebno če je le količkaj boljše oblečen. Tukajšnji poletni gostje imajo seveda svoje posebno mnenje o laški pasji nadlogi — kajti psi s kvalificirano pasmo in dobro vzgojo so v Laškem silno redki — in gre večinoma za grde pasemske spakedrance ter ničvredna kužeta, ki jih vidimo po ulicah. Nadležno zelo zelo kvari letoviščarski sloves našega tujsko — prometnega kraja in je na dlani, da je najmanj polovica vseh teh psov čisto odvč. Oni veliki in deloma surovi mesarški odn. volčji psi pa sploh zaslužijo svojo posebno kritiko. Je-li posest takih orjakov v pogonsko — pomožno svrhe po zakonu sploh dopustna? Ravno velikih psov se otroci, nervozni ljudje, pa tudi manjši psi najbolj boje. Hvalavredna bi bila tudi odredba, da spada pod javni progon vsak pes, ki se ga zaloti brez spremstva na cesti, osobito ponoči. Ugled kraja zahteva, da se pasje zlo v Laškem čim najbolj omeji ter zalego izrecno grdih počestnih mrcin skrajno reducira. Pričujoča kritika seveda nikakor ne tangira mirnih psov s primerno vzgojo in manirami; tudi ne onih, ki so lepe in čiste pasme — in ki služijo svojim gospodarjem v resnične čuvajske, signalne in lovske svrhe.

Na zadnji seji mednarodnega odbora je bila sprejeta resolucija na vse kulturne države, da se esperanto uvede v šole in na ta način pripomore do njegovega čim hitrejšega razmaha.

Omeniti bi bilo tudi še ples v narodnih nošah, na katerem so posamezne skupine zaplesale svoje narodne plesne.

Koncem kongresa so se udeleženci razdelili v več skupin in odpotovali na pokongresne izlete na Čehoslovaško, v Avstrijo, v Debrečin, Aggtelek, Mohács, Pecs in k Blatnemu jezeru. V posameznih krajih so zopet vodniki — esperantisti seznanili udeležence izletov z vsemi znamenitostmi. Povsod, v vsakem kraju so sprejeli esperantiste že na kolodvoru in v pristaniščih zastopniki vlade, občine, poličke in dubovništva zelo prijazno in esperantisti, zastopniki vseh mogočih narodov, so izročili prijateljske posdrave svoje domovine. Tudi Ljubljanka gđ. Petričeva se je v Mohácsu zahvalila v imenu Slovencev za prisrčni sprejem in pogostitev. Vsem udeležencem bo tudi letošnji kongres ostal vedno v najlepšem spominu. Vsi poslušalci govori so se končali: »Gis la revido proksiman jaron... (Na svidenje prihodnje leto!)

Žerjav za 20.000 kg peljejo

Ljubljancani so danes radovedno ogledovali kolos za mestno elektrarno.

Ljubljana, 11. septembra.

Danes okoli pol 10. dopoldne je zavlil z Masarykove ceste na Miklošičevo cesto transport ogromnega žerjava, dolgega okoli 25 metrov. Žerjav, težak 12.000 kg, je bil naložen na dva parizarja, peljali pa so ga trije pari konj.

— Žerjav za 20.000 kg dvigalne teže peljejo, je šlo od u. t.

Z nakladanjem tega orjaka z dveh tovornih vagonov na dva parizarja, so bili zaposleni večerj ves dan. Treba je bilo paziti, da se žerjav nikjer ne skivi. Zato so morali hode, na katere so postavili žerjav, zelo skrbno polagati. Nakladanje je prisostvovalo številni občinstvo, kajti takega orjaka se v Ljubljani ne vidi vsak dan.

Danes ob pol 9. so pričeli z zadnjimi pripravami, preden ga odpeljejo v mestno elektrarno. Prisostvoval jim je vodja elektrarne g. Fortič, ki je nasvetoval to in ono, da bo transport bolj varen.

— Če vam kaj pasira, g. Turk, boš imeli ogromno škodo.

— Brez skrbi g. Fortič! Na svoje delavce se veselo zanesem.

— Že precej bolj hakihi transportov smo imeli, je menil prvi hlapec Lojze.

Žerjav so povežali z verigami in pregledali parizarja, če sta v redu. Ko so konji potegnili, se je takoj videlo, da bo treba zelo paziti, da se težka parizarja ne bosta preveč gugal. Transport je krenil po dolgem posvetovanju, kod bi bilo najbolje zaviti proti elektrarni, po Masarykovi in Miklošičevi cesti, odkoder se je pomikal po Slomškovi ulici.

Pri palači Pokojniškega zavoda je za kratek čas zastal ves promet. Žerjav se je na zadnjem parizarju pomaknil na levo in so ga morali spraviti zopet lepo na sredo, da so zavarujejo pred vsakim presenečenjem. Kakor vedno ob sličnih prilikah, se je zbralo na Miklošičevi cesti vse polno ljudi, ki so radovedno motrili nenavaden prizor.

Situacija je kritična je dejal star gošpod, najbrže vpokojenec.

Vozniki: Jaka, Johan in Lojze so bili najbrže malo užaljeni: nič niso rekli, samo s konji so si dali opraviti in so transport srečno potegnili v Slomškovo ulico.

Ker je bilo na tem križišču premalo prostora, ni čuda, da je ponagajala ograja, za katero kopljejo temelj za novo stavbo. Dva vrhnja stebra so morali odžagati, da so konji brez skrbi potegnili žerjav na sredo ulice.

— Prva dva konja sta čisto pod žerjavom. V primeru nesreče ju zmečka kakor muhi! Konja se najbrže zavedata nevarnosti. Le poglej, kako previdno stopata!

— Tak transport ni tako lahka reč. Ko bo v kraju, si sme Turk čestitati k uspehu!

— Če ne bi bil žerjav tako dolg, bi bila malenkost transportirati ga.

Pred elektrarno je bil že zopet križ. Delavci so kopali na sredi ceste jarek in namesto, da bi metal pesek na desno stran, so ga na levo. Turkovi delavci so morali takoj prijeti za lopate. Čez dobro uro so parizarja z velikimi težavami pripeljali na dvorišče elektrarne.

— Zdal nam čaka morda najtežje delo. Napraviti moramo ograjo, nakar bomo žerjav polagoma postavili nanj.

— Nič ne bi verjel, koliko moramo delati, odkar se povečuje elektrarna, je dejal vodja g. Fortič. In še ne vemo, če bo novi del elektrarne obratoval že za novo leto. Ni izključeno, da ne bo. Preden dobimo kompletno opremo za celo parno turbinno, bo še dolgo trajalo!

— Koliko bo znašala njena celotna teža?

— Okoli 75.000 kg. Najprvo moramo montirati tale žerjav, da bo dvigal posamezne strojne dele. V kratkem pričakujemo motorogenerator, težak 17.000 kg.

— Se se bomo mučili! je zaključil prvi hlapec Lojze. — k.

— Ali se čutite krivega.

— Da.

Nato ukaže predsednik obtožencu, naj v kratkem opiše življenje po končani maturi.

Obtoženi je povedal, da je želel v vojaško akademijo, pa so mu prošnjo odbili. Šel je študirat medicino, pa mu je bila odvzeta državna podpora in zato je prosil za državno službo.

Obravnava ob eklepse lista še ni bila končana.

Doraščaloci mladini nudimo zjutraj časico naravne »Franz Josef-ove grenčice«, ki dosega radi tega, ker čisti kri. Želodec in čreva, pri dečkih in deklicah prav znatne uspehe. V otroških klinikah se uporablja »Franz Josef-ova voda« že pri malih največ težko zagatenih bolnikih. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Svetovni kongres plesnih mojstrov

Od 4. do 8. tm. se je vršil v Curihu svetovni kongres plesnih mojstrov in koreografov, na katerem so zbrani plesni mojstri pokazali nove plesne, ki jih pripravljajo za letošnjo sezono. V splošnem ni bilo posebnih novitet. Plesni mojstri so se strinjali v tem, da je sicer potrebno vsako leto uvesti en ali dva nova plesa, da pa morajo ostati tudi stari. Od prejšnjih plesov ostanejo fokstrot, valse, blues, slow fox, tango in angleški valček. Popolnoma nov ples je quick - step, ki je letos prvič in se zlasti z velikim uspehom uveljavlja v Parizu, ki je kakor za modo, tudi za ples merodajen.

Quick - step se pleše v tempu faka in je bogat na izredno lepia figurah. Valček, ki ga je povojna psihoza izrinila iz plesne dvorane, se zopet vrača. Že lani je bil eden glavnih plesov, letos pa bo poleg quick - stepa in fokstrota ter tanga igral glavno vlogo.

Kongres je trajal štiri dni. Udeležili so se ga plesni mojstri in koreografi iz vseh krajev sveta. Tudi naša država je bila zastopana. Ljubljano je zastopal plesni mojster Jenko, iz Zagreba pa so se kongresa udeležili plesni učitelji Stjepušin, Biškupović in Krčelić.

Močavice, najtrajnejša, zato najcenejša!

Beležnica

Kolodar.

Danes: Sreda, 11. septembra 1929, katoličani: Erna, pravoslavci: 29. avgusta, Usek J. Krst.

Današnje prireditve.

Kino Matka: Krik mesa (Emil Jannings).

Kino Ideal: Silvestrovo v Parizu.

Dežurno lekarno.

Danes: Sešnik, Maršni trg, Karaiz, Gospodarska cesta.

Književne novosti

Poleg že obstoječih književnih društev: Vedotove, Mohorjove, Kmetijske, Mladinske in Slovenske matice ter Cankarjeve družbe smo dobili zdaj še sedmo knjižno družbo »Modra ptica«. Dva družabnika te družbe sta znana: g. Zagar, član Narodnega gledališča v Ljubljani, in g. Pavel Debevec, izdajatelj humorističnega lista »Karenc«. Treči družabnik, ki financira družbo, ni znan.

Z nabiranjem članov za »Modro ptico« so pričeli z današnjim dnem. Družba obeta za svoje člane po eno knjigo Galsworthyja, Kniza Hamsuna, Čehova in Gorkoga. Novost bo, da bo prejel vsak družbin član za članarino, za katere bo prejel letno 4 knjige, tudi literarno revijo, ki bo predvsem informativnega značaja.

Mimo te nove revije se nam obetata še dve reviji: Petruškov »Odmek« in Severjeva »Samorodnost«. Petruškova revija izide baje že koncem septembra. Sodelovali bodo pisatelji vseh mogočih strah, mladi in stari. Baje bo že v prvi številki zastopanih okoli 30 pisateljev in pesnikov. Severjeva revija izide meseca oktobra. Revija bo boljega značaja, ker je po izdajateljevem mnenju zadnji čas, da se napravi red v slovenski književnosti. Oj, zlati vek, adaj namun kronjskim pride...!

Aretacija podjetnega pustolovca

V ponedeljek je dunajska policija aretirala podjetnega pustolovca, ki je lovil in sleparil mlade, bogate vdove in se preživljal z raznimi sleparijami. Policija je med drugim že ugotovila, da je ukradel ček, glaseč se na 8000 dolarjev in ga tudi vnovčil. Tatvino je mož, ki se je izdajal za inženjera Paula Jacksona, zastopnika General Motors Company, že priznal.

Mlada Berlinčanka, vdova po odvetniku, je te dni dunajsko policijo obvestila, da je nasledla podjetnemu sleparju, s katerim se je seznanila na Semmeringu. Predstavil se ji je za Paula Jacksona, inženjera General Motors Company. Stanoval je v hotelu »Panhaus« in je zelo razkošno živel. Na spreten način ji je izvalil 3000 mark, t. j. okoli 40 tisoč Din, češ, da je v denarni zadregi. Ko se je po pravkih odpeljala v Berlin, je za njo poslal brzojavko in jo prosil, naj mu pošlje še 3000 mark. Zadeva se ji je zdela sumljiva in zato ga je ovadila policiji.

Dunajska policija ni držala rok križem in je dozvednega Jacksona v nedeljo v nekem hotelu aretirala. Bil je v družbi druge dame, ki je bila tudi vdova in kateri je tudi obljubil zakon. Baje sta se celo zaročila. Ko ga je policija aretirala, je pustolovec dejal, da se piše Paul Jackson. Policija je pa našla pri njem potni list, ki ga je izdalo naše poslanstvo, glaseč se na ime Dušan Bogdanovič, rojen 1. 1882, v Rumi in tja pristojen. Med njegovo prtljago je tudi našla ponarejen potni list na ime Lazlo Jankovič in certifikat ameriškega avtomobilskega združenja na ime Donald Miller. Imeni Donald in Jankovič sta policijskega komisarja spomnila na veliko tatvino v New Yorku. Junija meseca je namreč uslužbenec newyorške Trade Banc of New York City ukradel ček za 8000 dolarjev in pobegnil. Posrečilo se mu je ček vnovčiti še preden so bile evropske policije obveščene o tatvini. Tatvino je izvršil Doland Jankovič.

Komisar dr. Fischer je pustolovca trdo prijel, češ, da je v New Yorku ukradel ček. Videč, da je v škripah, se je Jackson udal. Priznal je, da je iz New Yorka pobegnil v Pariz, od tu v Berlin, Budimpešto in na Dunaj, kjer je ves denar zapravil. Sedaj se je baš pripravil na nove avanture.

Policija hoče dognati, kdo je aretiralec, Jackson ni, pač pa utegne biti identičen z Jankovičem ali Bogdanovičem.

LATINSČINA.

— Gospod doktor povejte, kaj mi je. Toda povejte mi po domače, ne pa po latinsko.

— Prav nič vam ni. Samo požeruh in lenuh ste.

— Hvala lepa, Zdjaj mi pa povejte to po latinsko, da bom mogel povedati ženi.

Kongres esperantistov v Budimpešti

V Budimpešti se je vršil nedavno 21. esperantski kongres, na katerem so bili zastopani tudi slovenski esperantisti.

Letošnji 21. svetovni esperantski kongres v Budimpešti je ponovno dokazal, kako zelo cenijo vsi kulturni narodi ta mednarodni pomožni jezik. Med več kot 1700 udeleženci — zastopniki 34 držav z vseh petih celin — tudi ni manjkalo Slovencev, ki so tvorili dobro tretjino jugoslovenskih udeležencev, katerih je bilo nekaj nad 30.

Predkongresu na Dunaju je prisostvoval predsednik avstrijske republike Miklas, ki je zaključil svoj pozdravni govor v esperantskem jeziku, povdarjajoč njegovo važnost za vse narode. Pri tej priliki se je otvoril v narodni biblioteki prvi esperantski muzej.

Glavno pokroviteljstvo v Budimpešti so iz naklonjenosti do esperantskega gibanja prevzeli: ministrski predsednik grof Stefan Bethlen, nadvojvoda Franc Jožef, nadškof iz Kalosse grof dr. Julij Zichy in Jurij Lukacs, bivši minister za vere in prosveto. Kongres je otvoril predsednik habsburškega kongresa v Antwerpnu, Schoofs, nakar je bil izvoljen predsedstveni odbor s predsednikom prof. Mihalikom na čelu. V imenu vlade je pozdravil zborovalce vladni zastopnik, ministrski svetnik baron Kasz, podžupan dr. Berzezzl v imenu mesta ter zastopniki vlad tujih držav. V imenu Slovencev in Hrvatov sta pozdravila kongres g. Jelenič iz Ljubljane in dr. Črlić iz Zagreba. V veličastni baziliki Sv. Stefana je bil govor v esperantskem jeziku in slovenska maša za katoličane; za protestante je bila slovenska služba božja v pravoslavni cerkvi na Vikna királynt ut in za izraelite v njihovi sinagogi na Dohány-ut. V kongresnih dneh so se vršili sestanki krščanske esperantske lige, sve-

tovnega esperantskega zdravniškega društva, znanstvenikov, pedagogov, juristov, trgovcev, pacifistov, feministov, filatelstov, žurnalistov, železničarjev, postarjev, stenografov itd. Vršila so se številna znanstvena predavanja poletne univerze v esperantu — o zgodovini sodne medicine, o španskem pravu, o zavarovanju delavcev v angleških kolonijah, o Budimpešti kot mestu zdravilnih vrelcev, o dalinovitosti, razna medicinska predavanja itd. Predava, telji so bili svetovnoznani učenci raznih narodov.

Dnevno po končanih sestankih so se vršili pod vodstvom geologa dr. Rakusza, odvetnika dr. Muraia in drugih esperantistov ogledni budimpeštanskih znamenitosti in sicer: parlamenta, kraljevega dvorca, muzeja, kopališča Gellért, justične palače, magistrata in drugih prekrasnih palač in spomenikov. Med drugim obsežnim programom so udeležence presenetili najboljši madžarski dramski igralci z izvrnimi dramami v esperantski literaturi že znanega madžarskega dramatika Julia Bagaya. Tudi najboljše operne pevke in pevci so zapeli pri koncertu nekaj lepih, v esperantu prevedenih arij s spremljevanjem klavirja. Kraljeva poštna godba Budimpešte je priredila simfonični koncert. — Seveda je pri vseh slavnostnih najpreje mogočno zadonela esperantska himna: »En lo mondon venis nova sento...« (V svet je prišla nova ideja). Predvsem je omeniti tudi koncert slepih esperantistov — virtuozov, ki so za svoja mojstrska izvajanja želi splošno zahvalo in priznanje. Večina esperantistov se je udeležila tudi celokupnega izleta s parnikom po Dunavu na romantični Višegrad.

Ljubljanska porota

Pravhar obsojen na 5 let

Priče so izpovedale za obtožena zelo obremenilno, češ, da tedaj, ko je napadel Podjeda in Franceta Juvana, slednja nista bila oborožena in sploh nista imela ničesar v roki.

Porotniki so potrdili krivdo uboja in težke telesne poškodbe, nakar je bil France Pravhar obsojen na 5 let težke ječe.

Zloraba uradne oblasti

Anton U. je dovršil gimnazijo in maturo v škofovih zavodih v Št. Vidu in absolviriral 4 tečaje medicine ter vojaški kadski rok. Rojen je bil leta 1902. na Javorniku. Oktobra meseca leta 1926 je vstopil kot poštni pripravnik na glavni pošti v Ljubljani. Od 14. septembra 1927 je obiskoval do 5. junija 1928 tečaj višje poštne šole v Beogradu in se nato vrnil na glavno pošto v Ljubljani. 6. marca leta 1927 se je oženil z Angelo Z., s katero ima 20mesečno dete. Stanoval je v zasilnem stanovanju ter imel pri sebi tudi tažo in svakinjo, ki je ta čas brez službe.

Ko ee je Anton poročil, je imel 1446 Din mesečne plače, vendar je dokaj dobro živel, ker je tedaj tudi žena zaslužila mesečno 1300 Din.

Ko je pa končal poštni tečaj, je izgubila žena službo in moral je skrbeti za ženo, otroka, svakinjo, tažo in polbratrance svoje žene. Ker si ni mogel pomagati drugače, je začel jemati dolarje iz pisem, katere so pošiljali svojim ameriški Slovenci. Pripravil si je 6 pripravorenih ameriških pošiljk in najmanj 427 navadnih pisem. Vsega si je prilastil 21.408 Din.

Obtožene je suhljat bled mož z očali. Na vprašanje odgovarja mirno in stvarno ter napravi najboljši vtis.

Razpravi predseduje sodnik okrožnega sodišča dr. Kranjc, votlata sodnika okrožnega sodišča dr. Sajovic in Merala, a zapisnikar je avskultant Pleiweis. Drž. tožilstvo zastopa dr. tožitelj Lavrentak, a obtožena zagovarja dr. Zupanc.

Dnevne vesti.

— Slove načelnika našega generalštaba od Prage. Načelnik našega generalštaba general Milanović je poslal ob odhodu iz Češko-slovaške češko-slovaškemu ministru narodne obrambe brzojavko, v kateri se najprijetnejše zahvaljuje za bratski sprejem in pravi, da naša vojaška delegacija nikoli ne bo pozabila, kako navdušeno je bila povsed sprejeta.

— Kongres narodnega delavstva v Kranju. Narodna strokovna zveza sklicuje za nedeljo, dne 6. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Kranju kongres narodnega delavstva. Na predvečer kongresa, v soboto 5. oktobra se bo vršil istotam delegatski zbor NSZ, katerega se bodo udeležili delegati vseh podružnic NSZ iz cele Slovenije. Naslednji dan se bo vršil kongres, katerega se bodo udeležili poleg številnih gostov iz Slovenije, tudi gosti iz ostalih krajev države in inozemstva. Podrobnosti o tem kongresu bomo še poročali.

— Glavna skupščina šahovske zveze. Glavni odbor šahovske zveze kraljevine SHS je sklenil, da se bo vršila letošnja glavna skupščina v Rogaski Slatini 6. oktobra. Skupščina se bo vršila v Zdraviliškem domu in se prične ob 10. dopoldne.

— Statistika tujkega prometa v Splitu in Dubrovniku. Split je pošteti v prvih sedmih mesecih lanskega leta 21.201 domačin in 3599 tujcev, letos pa 11.108 domačinov in 7546 tujcev. Dubrovnik je pošteti v prvih šestih mesecih lanskega leta 7190 domačinov in 9494 tujcev, letos pa 7152 domačinov in 9555 tujcev.

— Hrvatski planinci v Zasavju. Hrvatsko planinsko društvo »Sljemec« priredi v nedeljo 15. t. m. za svoje člane skupni izlet na Koprivnik v Zasavju.

— Velikih kasaških dirk v Mariboru, ki se vršijo dne 15. in 22. septembra 1929 na Teznu pri Mariboru, naj niti ne zamudijo posetiti, ker je posebnikom dana možnost z vstopnico za Din 15 dobiti dobrega konja kasača, ki bo zmagovalca v III. dirki zadnji dan. Mariborsko kasaško društvo se ne strši nikakih žrtv, da dvigne v prosep naše domače konjereje kasaški sport na nekdanjo višino in pridobi zanimanje občinstva za ta plemeniti sport in upa, da bo polet občinstva rekord. Za dirke je prijavljenih nad 50 konj iz Zagreba, Maribora, Ptujja, Celja, Ljutomera in Gradca. Iz slovenske kmečke reje je prijavljenih 18 konj. Radi tako številnih prijav in izbornega konjskega materiala bodo vse dirke dobro zasedene in računati je na zmage še le po ostrih bodbah. Večji del konj je v Mariboru, ki v treningu dosegajo prav posebno zmoglost in tako bo dan občinstvu pri dirkah najlepši sporiti užitek. Totalizator in na novo organiziran in bo dana občinstvu prilika radi negotovih zmag zaslužiti lepe svote. Na dirkališču bo tudi drugače preskrbljeno za udobnost občinstva. Začetek dirk je vsakokrat točno ob 14. uri. Od 13. ure naprej redni avtobusni promet z Glavnega trga na dirkališče na Teznu, vožnja etne Din 3. Zunanji udeleženci se naj v vsakem pogledu obračajo na Kasaško društvo v Mariboru.

— Podrobnosti o pomlajevalni operaciji v Nov. Sadu. Kakor znano je bil v soboto zjutraj v Novem Sadu justifikiran vojak Jusufović, ki je zavratno ustrelil tri častnike. Po njegovi justifikaciji je novosadski zdravnik dr. Uzelac izvedel senzacijsko operacijo. Jusufoviću so izrezali spolne žleze in jih prenesli na dva priletna pacienta in sicer na 67letnega ruskega polkovnika Panto Krivzova in 73letnega pristaniškega delavca Alekso Vujanovića, ki ni nameraval dr. Uzelac po Voronovi metodi pomladiti. Za uspeh te operacije vlada povsod, zlasti pa v inozemstvu, ogromno zanimanje. Iz Pariza, Berlina in Dunaja dobiva dr. Uzelac brzojavke raznih učenjakov, zdravnikov in profesorjev glede uspeha operacije. Kakor poročajo novosadski listi, je zdravstveno stanje obeh zelo povoljno. V nedeljo je bilo v sanatoriju več sto obiskovalcev, ki so ju hoteli na vsak način videti, med njimi pa je bilo največ starih gospodov. Pacienta sta ves dan veselo kramljala in kovala načrte za bodočnost. Tako je Vujanović primariju dejal, da se bi rad oženil, če pojde vse po sreči. Žal nima za ženitev denarja. Zdravnik mu je obljubil, da mu bo pomagal iz zadrege. Dr. Uzelac je dopisniku novosadskega »Deutsches Volksblatt« izjavil, da se je operacija proti pričakovanju zelo dobro posrečila. Oba pacienta se počutita dobro in ne tožita o bolečinah. Oba bosta lahko že čez par dni zapustila zavod. Na vprašanje, kdaj se pokaže učinek pomlajevalne operacije, je zdravnik izjavil, da je to odvisno samo od organizma. Na vsak način se pokaže učinek pomlajevalne metode že čez dva ali tri mesece.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta deloma oblačno in toplo vreme. Včeraj je bilo nekoliko oblačno samo v Ljubljani in Mariboru, drugod pa jasno. Najvišja temperatura je znašala v Zagrebu in Beogradu 29, v Splitu 28, v Skoplju 27, v Ljubljani 26,6, v Mariboru 25 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768,3 mm, temperatura je znašala 14,4 stopinj.

— II. gorska motociklistična dirka na Trojane se bliža uresničenju ter je tozadevni program že izdelan. Ocenjevalna vožnja prične dne 15. septembra ob pol 10 uri in traja do 12 ure predpoldne. Hitrostna vožnja (dirka) motociklistov pa se vrši dopoldne ob 18. do 16. ure. Občinstvo opozarjamo zlasti na to, da bo direktna proga Vransko-Trojane v času prireditve zaprta za vse vozni in osební promet. Obhodna proga Ljubljana-Maribor vodi na Domžale-Trzin-Kamnik-Motnik-Vransko, oziroma obratno.

— Odmev tragične smrti pilota Ostanka. V ponedeljek se je hotela v Zemunu zastrupiti Danica Davidović. Odšla je na pokopališče in se napila bromove esence. Onesvestila se je, toda njena krepka narava je kmalu premagala bolečine in Danica je odšla opotakajoč se proti mestu. Spotoma so

jo srečali kmetje, ki so peljali poljske pri-delke na trg. Naložili so jo na voz in odpeljali v bolnico. V bolnici so jo hoteli zasljašati, pa ni mogla govoriti. Pač pa je napisala na listek, da se njen fant, kapitan ubil, ko je padel iz aeroplana. Beograjski listi pravijo, da se nanaša to najbrž na pokojnega poročnika bojnega broda Antona Ostanka, v katerega je bila Danica Davidović zaljubljena. Danica je hči ugledne zagrebške rodbine, stara 19 let.

— Smrtina kosa, Davi je umrl v Ljubljani vpokojeni pisarniški prietav g. Franc Peterlin. Pogreb bo jutri ob 16 iz Orlo-ve ulice 11. Blag mu spomin! Težko prizade- rodbni naši iskreno sožalje!

— Jugoslovenski Turizem. Septembrska številka te krasne revije je bogato ilu- strirana in prinaša članke o konferenci tuj- skoprometne propagande o Crni gori kot tujskoprometni pokrajini, o Lopudu v Češki- ni, o severni Dalmaciji v angleščini, v nem- ščini pa članke o talesoterapiji na Jadranu, o Brežicah in o Biokovu.

— Strašen samomor v Sarajevu. V ne- deljo ponoči si je v Sarajevu na strašen način končal življenje sluga državne bol- nice Mitar Milčević. Pil je 20% raztopino srebrnega nitrata (lapis). Vso noč se je siromak boril s smrtjo in trpel je strašovi- te muke. Taval je po bolnici, hotel priti v ambulanco, kjer so bili spravljeni razni strupi. Srebrni nitrat namreč ni deloval in je samomorilnemu kandidatu povzročal sa- mo neznosne muke. Zato si je hotel Milčević pomagati na oni svet z drugim stru- pom. Toda moči so ga tik pred ambulanco zapustile. Umrl je v strašnih mukah.

— Roparski umor pri Sarajevu. V Ko- ranu pri Sarajevu je bil te dni na zverin- ski način umorjen čuvaj tamošnje žage Agan Hamzić. Morilec se je neopaženo priplazil do njega in ga s sekiro udaril več- krat po glavi tako, da je bil nesrečnejš tak- koj mrtev. Truplo je morilec zavlekel v bližnje grmovje. Policija je uvedla zasle- dvanje.

— Samomorilna manija v Zagrebu. V Zagrebu razsaja pravcata emomoralna mani- ja. Kronika samomorov, ki je bila ta teden že itak bogata, je včeraj zabeležila zopet dva poskušena samomora in en samomor. Zanimivo je, da vsi samomorilni kandidati segajo po olovni kiselini. Najprej je bila re- šilna postaja pozvana v Mesniški ulici. Na Tuškancu je namreč 24letna Julijana Mar- tić, služkinja iz Subotice izpila manjšo ko- ličino olovne kisline in v Mesniški ulici ne- zavestna obležala. V bolnici so ji rešili živ- ljenje. Na Trešnjevki se je v pijanosti zastrupil delavec Ivan Felja. Prišel je iz go- stilne in zadovoljno je mrmral: Oj, ljudje... Zboogooom, jaz grem na oni svet... Pa- santi so se mu smejali, misleč, da se šali. Nenadoma je pa Felja potegnil iz žepa ste- klenico olovne kisline in jo izpil. Nezavesten se je zgrudil na tla, kasneje pa je v bolnici zastrupljen podlegel. — Na Laštini sta se zakonca Roza in Stjepan Baraković sprla. Mož je odšel z doma, žena pa je v obupu pila olovno kislino. Prepeljali so jo v bolni- co, kjer se bori s smrtjo.

— Vlom v sokolsko blagajno v Velikem Bečkereku. V noči od sobote na nedeljo je bilo v Velikem Bečkereku vlomljeno v že- lezno blagajno tamošnjega Sokolskega dru- štva. Vlomilci so blagajno navrtali, toda sre- ča jim ni bila mila, kajti v njej so našli sa- mo 400 Din gotovine. Gotovo je, da so vlo- milci računali z bogatejšim plenom. V so- boto zvečer je bil namreč občni zbor bečke- reškega Sokola in blagajnik je poročal tudi o denarnem prometu. Govorilo se je o 300.000 Din in to je najbrž prišlo na uho ne- poklicanemu gostu, ki je bil prepričan, da je res toliko denarja v blagajni.

— Velika skupščina Društva sv. Cirila in Metoda se vrši 15. t. m. v Kranju ob 11. uri. Vabimo vse Slovence k udeležbi. Za skupen obed se je priglasiti pri g. dr. Dolaru, pro- fesorju v Kranju. 513/n

Iz Ljubljane

— II. Sprejem nemških zdravnikov iz Čehoslovaške v Ljubljani. Jutri, 12. t. m. dopoldne ob 17.19 dospe večja družba nemških zdravnikov (baje 110) v Ljublja- no. Gostje napravijo daljši izlet po naši državi in si zlasti ogledajo Dalmacijo. Zveza za tujski promet in Zdravniška zbor- nica jih sprejmeta na tukašnjem kolodvoru, kjer se jim priredi zakuska. Po krat- kem izprehodu po mestu se gostje odpe- ljejo na Bled, kjer se jim pripravila lep sprejem. Danes so v Mariboru, odkoder dospo zvečer v Rogaske Slatine, kjer osta- nejo do jutri popoldne.

— II. Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja do 7. septembra 1929 iskalo dela 4906 moških in 1083 žensk, sku- kaj 5989 brezposelnia. Prostim mest je bilo moških 4663, žensk 609, skupaj 5272. Po- sredovanj se je izvršilo 2696 moških, 442 žensk, skupaj 3111. Odpotovalo je 1109 moških in 49 žensk, skupaj 1158 brezpo- selnih. — Delo išče: moški: 8 hlapcev, 1 drvar, 1 rudarski poslovođa, 1 pečar, 1 željbar, 6 kovačev, 12 železostrovarjev, 1 var- jar, 5 kleparjev, 1 brusar, 1 orodja, 1 gra- ver, 1 strojni tehnik, 29 str. ključavničar-jev, 7 elektromehaničev, 12 elektromon- terjev, 1 lesostrojar, 1 parketar, 5 urar-jev, 12 mizarjev, 3 kolariji, 5 žagarjev, 1 ple- tar, 4 sedlariji, 1 usnar, 3 tapetniki, 3 krojačev, 20 čevljarjev, 1 čevlarski pri- krovalet, 1 klobučar, 12 brivcev, 6 knjigove- zov, 1 kart. delovadja, 5 mlinarjev, 13 pe- kov, 12 mesarjev, 2 natakarja, 2 slikarja, 1 zidar, 2 gradbena tehničar, 1 črkostavec, 20 pisarn. slug, 30 pomožnih delavcev, 9 kurjačev, 6 avtomobilistikov, 42 trgov. po- močnikov, 80 navadnih delavcev, 7 knji- govodij, 37 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulant, 1 ekonom, 15 stavb. ključav- ničarjev, 1 vodovodni inštalater, 6 vajen- cev. — Ženske: 14 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 5 prodajalk, 6 natakaric, 3 sobarice, 68 služkinj, 7 postrežnic, 2 va-

jenki. — Delo je na razpolago: moškim: 5 hlapcem, 12 mizarjem, 5 čevljarjem, 15 zidarjem, 20 tesarjem, 14 pleksarjem, 3 so- darjem, 1 kamnoseku, 5 pečarskim po- močnikom, 3 kleparjem, 22 navadnim de- lavcem, 1 fotografu, 1 slaščičarskemu po- močniku, 1 usnarskemu pomočniku, 1 po- kladalcu parketov, 5 tesačem, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 2 vrtnarjem, 2 sedlarskim pomočnikom, 16 vajencem. — Ženskam: 4 delavkam, 10 šiviljam za damske konfekcije, 1 ple- tilki, 2 šteparicam, 2 služkinjam, 2 kmeč- kim dekletom.

— II. Razpis gledaliških abonmaj. Gledališki abonenti za sezono 1929/30 se epre- jemajo še cel ta teden v veži dramskega gledališča in sicer dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Gledališki abonma se plača v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Cene iste kakor lansko leto, abonenti pa dobe te- kom sezone 20 dramskih in 18 opernih ter opernih predstav. Razpis abonmaj se za- ključuje v soboto dne 14. t. m. popoldne. Dramska sezona pa se odpre v soboto 21. t. m. Podrobnosti glede cen posameznih sede- žev in lož v veži dramskega gledališča.

— II. Rуска Matica. Ob priliki 25letnice smrti ruskega pisatelja Antona Pavloviča Čehova priredi Rуска Matica v soboto dne 14. t. m. v zbornični dvorani univerze preda- vanje o Čehovu. Predaval bo dr. Jevgenij Spector'skij, univ. prof. in predsednik Ruskega znanstvenega inštituta v Beogradu. Vstop prost. Začetek ob 14.20 uri. Rуска Matica vabi k temu predavanju svoje člane in vse prijatelje ruske literature.

— II. Razstava »ZOO« na Ljublj. vele- sejmu ostane odprta še nadalje in sicer od 15.-9 naprej vsako popoldne od 2 do 6. S tem bo omogočen obisk ljubljanskim in okoliškim šolam. Vstopnina za odrasle 4, za dijake pod šolskim vodstvom 1 Din.

— II. Akademija gledaliških igralcev v soboto 14. t. m. ob 20. v Unionu. V nedeljo 15. t. m. ob 20. istotam pri pogrnjenih mizah bo bohemski večer. Revija emeha! Aranžma je v rokah prof. Šesta. Sodeluje Jonny jazzband g. Gregorica, člana opernega orkestra, ki se je letošnje poletje odlikoval v Rogaski Slatini. Izvajal bo foxtrote, tange, slow-foxe, dunajske valčke itd. Refrene poje g. J. Rus. Med drugim nastopi pravi Jonny s saksofonom. In ne pozabite, da boste ta večer volili »Miss Thalioc«.

— II. Nesreča pri delu. V Märgenthalerjevi tovarni v Mostah se je pripetila davi težka nesreča. Delavec Lovrenc Podlipce je kašel z desno roko pod stroj, ki mu jo je popolno- ma zmečkal. Težko poškodovanega so pre- peljali v bolnico.

— II. Požar v Šiški. Ponoči se je v tovarni Lutzovih peč v Sv. Jerneja ulici v Sp. Šiški vnel strop. Na pomoč so bili pozvani gasilci. Prvi so pripelji šišenski gasilci, kasneje pa tudi ljubljanski. Ogenj je bil kmalu poga- šen in je škoda neznatna.

— II. Prijeta tatila. Te dni je policija are- tirala 52letno Kavčičevo, rojeno na Dunaju in pristojno v Voljši potok pri Kamniku. Kavčičeva je že večkrat imela opravka z oblastmi. Iz Avstrije so jo izgnali zaradi raz- nih deliktov, pa tudi pri nas se ni popoli- šala. Oblasti so jo zasledovale radi tatvin. Kavčičevi je policija zaplenila moško kolo, ki je bilo nedavno ukradeno nekemu mesar- ju v Florjanski ulici. Pri njej je našla tudi cerkven oltarni prt, katerega lastnik še ni znan. Pri neki ljubljanski tiskarji je Kavčič- eva ukradla pet dijamantov za rezanje šip in jih prodala za smešno ceno 30 Din neke- mu P. Na Emonski cesti je neki stranki ukradla ženski žemper, neki drugi stranki pa obleko, vredno 400 Din. Kavčičevo, ki je bila že več mesecev brez posla in je pohaj- kovala po mestu in okolici, je policija izro- čila sodišču.

— Risalo orodje kupite najboljšje pri Fr. P. Zajc, optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Zobozdravnik

Dr. STANKO TAVČAR

specijalist za zobozdravništvo in ustne bolezni

— ordinira od 8. — 10. in od 3. — 7. —

LJUBLJANA - SP. ŠIŠKA

Frankopanska ulica št. 23 (nasproti »Stograde«).

Iz Celja

— Veliki zlet celjske Sokolske župe v Trbovljah se vrši prihodno nedeljo, dne 15. t. m. Na predvečer dne 14. t. m. ob 21. bo v Sokolskem domu v Trbovljah seja župnega odbora, na katero morajo poslati vsa dru- štva po enega člana. Ker je župni zlet ne- kaka glavna skušnjava za udeležbo na II. ju- goslovaškem vesokolskem zletu 1. 1930 v Beogradu, je želeli, da se člani in članice trbovlskega zleta v žim večjem številu udeležijo. Vožnja je polovična in naj se vsi, ki se nimajo izkaznic za polovično vožnjo, obrnejo glede istih na Sokolsko župo v Celju.

— Seja celjskega mestnega občinskega sveta bo v petek 13. t. m. ob 18. v sejni dvorani mestnega magistrata. Na dnevnem re- du so poročila posameznih odsekov.

— Aretirani pohotniki. Nedavno je v bli- žini Vojnika pri Celju neki potepuh posilil mlado dekle in brez sledu izginil. Na podlagi dekletovega opisa je bila za zločinskim po- hotnežem na vse strani razposlana tiralica in pred dnevi ga je prijela roka pravice v Gradcu v Avstriji. Avstrijske oblasti izroče lopova našim oblastem.

— Na državni dekliški šoli v Celju bo vpisovanje v soboto 14. t. m. od 8. do 12. Otvoritvena služba božja bo v ponedeljek 16. t. m. ob 8.30.

— Najdena denarnica. Marija Ragorško- va iz Smartna v Ročni dolini je našla pred dnevi v Celju na Glavnem trgu umnjato de- narnico z manjšo vsoto denarja. Lastnik jo dobi na celjski policiji, kjer jo je najditeljica oddala.

— Strašna grožnja ob uri duhov. V eni preteklih noči neka družba mlajših fantov ni mogla nikakor odriniti v posteljo, marveč so razigrani ponotičarji napravili manjšo turnejo po mestu in okoli mestni park. Med njimi je bil poseben glasen 26letni mizar- ski pomočnik Lojzek J. iz Gaberja. Ko se je družba kričaje v vrtakajoč vračala po brvi

iz mestnega parka v mesto, so tovariši tu- lečega Lojzka mirili in ga svarili pred po- licijo. Lojzek pa se je krepko pridulil in de- jal na račun prihajajočega stražnika: »Če pride stražnik, ga bom tako vrgel, da se bo kar tal prijel!« Stražnik pa se grožnje ni ustrašil, temveč je Lojzka prijel in zapisal.

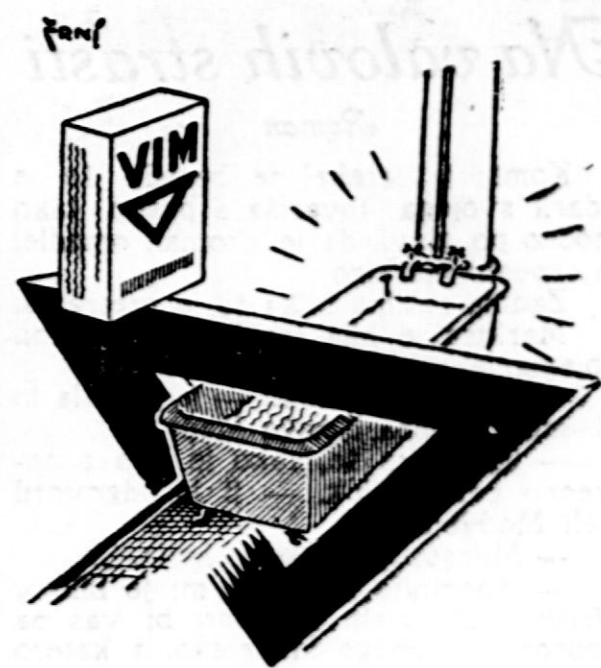
Iz Ljutomera

— Nova mestna tehcnica pri kolodvoru funkcijonira že nekaj dni. Zdaj, ko se raz- vija izvoz sadja in živine, je tehcnica prav na mestu ker zelo lajša poslovanje. Tehni- čar je g. Alfonz Kukovec. Občina namerava popraviti tudi tehcnico na Starem trgu, ki baje ni docela zanesljiva. Novo tehcnico je izdelala domača tiskarna Rebek.

— Elektrifikacija mlina. G. Viktor Ku- kovec je dovršil elektrifikacijo svojega umetnega mlina, ki dobiva gonilno moč iz novega občinskega transformatorja. S tem je kapaciteto mlina zelo povečal, ker bo obra- toval tudi ponoči.

— Kolodvor je končno dobil električno luč, ki smo jo zlasti pozimi že dolgo pogre- šali. Pri tem je mestno električno podjetje šlo železnici zelo na roko, tako da se je ta vendar odločila, porabiti že postavljene dro- ge za žarnice in ne za helioforke, kakor je prvotno nameravala.

— Pitne vode še kolodvor nima. Pod tablo z lepim napisom »Pitna voda« stoji si- cer pločevinasta, malo higijenska posoda za vodo, ki pa ne more zadostovati potrebam potujočega občinstva. Postaja s takim pro- metom mora dobiti stalo.

VIM

SNAŽI VSE V HIŠI

Pretresljiv roman bančnega blagajnika

Kako je Avgust Schilling zablodil v ameriškem volemestu, postal morilec in končno živ mrtvec

Ljubljana, 11. septembra.

Kino Matica prične danes predvajati prvi Janningsov ameriški film »Krik mesa« v režiji Viktorja Fleminga. Film je eden najboljših Janningsovih filmov. Jannings je postal v njem višek svojega umetniškega ustvarjanja. V »Kriku mesa« se je tako popolnoma predal svoji vlogi, da je bolj kakor v katerikoli prejšnjem filmu tudi v zasebnem življenju živel življenje svoje- ga junaka. Zalost, strašne muke in duševne borbe Avgusta Schillinga so ga tako pre- vzele, da se je njegov značaj čisto spre- menil. Kakor pripoveduje Janningsova že- na, se je morala rudi tega za del časa lo- čiti od svojega moža.

Emil Jannings je umetnik današnjega časa. Njegov obraz — vesel in mrk, dober in strašen, nežen in brutalen, je obraz časa — velik, silen in globok. Vsebinska filma, za katerega smo hvaležni Kinu Matici, da ga je sprejel v svoj spored, je naslednja:

Avgust Schilling je bančni blagajnik v majhnem nemško-ameriškem mestecu na zapadu Severne Amerike. Skrben in zvest družinski oče je, ki vsako jutro telovadi s svojimi otroci in zvečer keglja v klubu. Schilling je vsak dan točno doma, vstane, ko ga zbudi budilka in vstopi minuto pred osmo uro v banko, kjer je uslužben. Nekega večera ga pokliče šef k sebi na stano- vanje. Tam prejme naročilo, da proda v Chicagu paket akcij. Obotavljajoč se od- potuje, kajti že 20 let ni zapustil mesteca. V kupeju se seznani z lepo kokoto, ka- tere zapeljivim očem se posreči razvneti Schillinga. Pripravljen je z njo okusiti ve- selje velikomestnega življenja, ona pa za- hteva od njega, da si da ostrici brado, na katero je bil zelo ponosen. Sprva noče Schilling o tem ničesar slišati. Pod vplivom alkohola pa popusti in odide v brivnico. S svojo spremljevalko obiskuje čikaška za- bavišča in se izvrstno zabava.

Avgusta Schillinga je kokota čisto omrežila. Drugega dne se prebudi v razpi- tem predmestnem hotelu. Oblečen je, ovrtnik ima odpet. Ves iz sebe strmi v zrcalo in se komaj spozna, ker je brez bra- de. Obidejo ga zle slutnje, seže v žep za vrednostnimi papirji, izginili so. Vrtar se mu roga in mu da naslov beznice, kjer utegne najti zločinca. Schilling pride v zlo- gajna lokal. Kokota ga zasmehuje. Njen plašda ga od zadaj udari s stolom po glavi in zločinca ga odnese napot mrtvega na že- lezniški tir. Vlak se bliža. V zadnjem tre- nutku se Schilling zdrami iz omedlevice. Vname se strašna borba med njim in apa- šem. Z vso močjo palme Schilling napa- dalca od sebe, da odleti naravnost na tir. Vlak zločinca povози.

Avgust Schilling se potika brez denar- ja, obtežen z zločinom po mestu in strada tri dni in tri noči. Umreti hoče. Tedaj za- gleda list, ki poroča o njegovi, Avgusta Schillinga smrti. Razmesarjeno truplo zlo- činca so smatrali za njegovo. Schilling se- daj ve, da ga ne bodo preganjali. Tudi ve, da njegovi ženi ne bo treba stradati. Če pojasni strašen dogodek — kaj bi se zgo- dilo? Morda bi ga oprostili hudodelstva umora, toda sramote poverbeve tujege de- narja, bi se komaj opral. On, ki je bil spo- ščovan, bi bil zaničevan, on, ki je svojim tovarišem vedno delil moralne nauke, bi bil v zasmeh vsemu mestu. Schilling sklene ži- veti, kakor bo pač mogel.

Mimto je več let. Kot cunjar gleda v parku otroke, ki se igrajo, in misli na svo- je hčerke in sinove. Lepo in prijetno je polet. Nič mu ni do tega, če ne priberati toliko, da bi si privoščil posteljo. Hudo pa je pozimi. Kostanj prodaja in tava kakor živi mrtvec po volemestnih ulicah. Nekega dne zagleda na vratih palače v ogromnih škrah lesketajoči napis: Avgust Schilling. V dvomh stopi k vratom in vidi sliko ele- gantnega, mlednega moža Avgusta Schillinga. Povedo mu, da je Avgust Schilling slaven vilmovki virtuos in sedaj ve stavec, da si je izbral njegov sin, ki je že kot otrok ka- zal naderjenost za glasbo, pot genija, do- čim si je on izbral pot mesa.

Za zadnjih par centov si kupi vstopni- co, strmi na oder, vidi svojega sina, ki mu publika viharno ploška, sliši ga igrati gosli, na katere ga je nekoč on sam učil. Avgust Schilling gleda srepo. Ne more se premak- niti, tako ga je presunilo igranje njegovega sina. Tedaj doda mladi Schilling od očeta, o katerem je prepričan, da je mrtev, skom- ponirano pesem. Stari vagabund se ne mo- je več premagovati. Pomeša se med mno- žico občudovalcev, ki pričakujejo virtuosno ob izhodu. Suvajo ga in odriavajo. Preden zdrči avtomobil, zagleda sin očeta. Ne spo- zna ga. Čustvo simpatije do onemoglega starca ga prišili, da mu podari par dolar-jev.

Avgust Schilling je zopet na cesti. De- nar drži v roki in se vozi, ker ve, da ga ni spoznal niti lastni sin, v svoji domači kraj. Na sveti večer opazi, kako se napoti dru- žina na pokopališče in položi venec na nje- gov grob. Kraj svojega groba opazi grobo- va dveh svojih v vojni padlih sinov. Gre za svojo ženo z otroci in se ne more ločiti od svoje nekdanje hiše. Skozi zaledenela okna strmi v sobo, kjer je zbrana njegova družina pred božičnim drevescem. Redar ga zasleduje. Berač je sumljiv in mora s njim na policijsko stražnico.

Tedaj stopi mladi Avgust Schilling iz hiše, pomiri redarja in povabi starca iz ne- razumljivega čustva simpatije v hišo. Kar sledi, je ena najbolj pretresljivih in poetič- nih scen svetovne filmske zgodovine. Avgust Schilling gleda svoj dom, ki ga je za- pustil. Besedica bi zadostovala, da bi se vse spremenilo. Sramote pa se spričo tega kraja čistosti ne more otrsteti. Trenutek premišlja. Redar stoji za njim in se sočut- no smehlja. Avgust Schilling mladi vabi berača v hišo. Toda oče noče onesčistiti svetišča svoje družine. Kar se prikaže go- spa Schilling in pokliče sina. Njene trudne oči ne spoznajo vagabunda. Par dolarjev se zabeste v umetnikovih rokah. Starec jih vzame. Na sinovo vprašanje, če nima do- ma, kjer bi prebil božične praznike, odgo- vori: O, da, budožno lep dom imam! Potem odide v noč. Izgubi se v temi. —k.

50 letnica električne žarnice

17. oktobra 1879 je slavni izumitelj Edison v svojem laboratoriju v Menlon Parku razmišljal o novem izumu nepre- cenljivega pomena. Hotel je dati člove- štvu vir svetlobe, žarnico, enostavno in praktično tako, da bi svetila vsaj 1000 ur in da bi bil problem razsvetljave re- šen v splošno zadovoljstvo. Vse je bilo pripravljeno in dobro premišljeno, šlo je samo še za vlakno, ki bi bilo dovolj odporno in bi preneslo tudi najmočnejši električni tok. Edison je razmišljal noč in dan in šele 21. oktobra se mu je iz- um posrečil. Prinesel je vlakno v ste- klarno in čez pol ure se je vrnil s prvo električno žarnico, ki je pa svetila samo 45 ur.

Toda izum je bil tu in čez dva mese- ca so morali izdelati že 1000 žarnic. 31. decembra 1879 so pripelji iz Newyorka na postajo Menlon Park prenapolnjeni posebni vlaki. Na postaji in v okolici je bila tema. Radovedneži so godrnjali, češ, da takega sprejema niso pričako- vali. Naenkrat so pa utihnili in ostrmeli. Ob cesti, na drevu in postajališčem po- slopiu je zažrelo 1000 žarnic in vsa oko- lica je bila hipoma razsvetljena. Sledilo je nepopisno navdušenje. V nekaj dneh so poskočile delnice Edison Electric Light Company od 106 na 3.000. Leta 1880. je ustanovil Edison tovarno za električne žarnice in s tem je bil polo- žen temelj električne razsvetljave.

Stric in nečak.

— Da, dragi nečak, šele po poroki človek spozna, kaj je prava sreča. Nečak radostno: Zares, striček? — Da, toda potem je že prepozno.

August Blauko:

Na valovih strasti

Roman

Komaj je izrekel te besede, že je udaril svojega tovariša s pestjo tako močno po glavi, da je siromak omedlel in izpuštil markizo.

Zadnja rešilna bilka se je pretrgala. Markiza je bila izgubljena. Poljubi, objemajte, vse je bilo zaman.

— Milost... milost! — je jecjala in objemala kolena Belega Medveda.

— Spomnite se, kako je bilo z nesrečno perico čipk. — ji je odgovoril Beli Medved.

— Milost... Milost!

— Spomnite se, kako mi je bilo v afriških džunglah, posebno bi vas pa opozoril na ubogo Madelonu, s katero niste imeli nobenega usmiljenja. — je odgovoril Beli Medved in vlekel svojo žrtev k peči.

— Ha! — je vzkliknila markiza in žarek upanja se je zasvetil v ugašajočih očeh. — Prav ravnote, neusmiljeni mož! Toda izpolnite mi vsaj eno željo, uslišite moje edino prošnjo... Roka se vam trese, čutim, kako vam drhti... Saj vem, da vaše srce ni tako kruto in da se vam smilim, samo priznati nečete... Da, da, roka se vam trese in ne čutim se, kajti treba je mnogo poguma, če hoče možki z žensko ravnati tako, kakor nameravate vi z menoj... Tamle na mizi je čaša šampanjca, ki sem si ga sama natočila... Izpijte ga, napijte se šampanjca!... V njem najdete dovolj poguma, roka se vam ne bo več tresla in lahko boste nadaljevali započeto delo. Pijte, pijte! V šampanjcu je moč, v šampanjcu je pogum!

Beli Medved je začuden pogledal prošnjo markizo, ki mu je ponujala čašo šampanjca.

— Ta je pa lepa! — je vzkliknil. — Roka se mi trese, pravite?... Belemu Medvedu da bi se tresla roka!... Samo enkrat je Beli Medved drhtel in sicer takrat, ko je zatiskal ubogo Madelonu oči kot zadnje, kar ji je bilo ostalo, kajti vse drugo ste ji bili vi... Smrt in peko! — je zarjul in pene so mu stopile na usta. — Od čela do pete vam moram zaznamovati, potem vas pa odvedem pred božje obličje in zahteval bom plačilo za to dobro delo... K ognju, k razbeljenemu železu!

Zdaj se je trgala tudi druga rešilna bilka, katere se, odkrito rečeno, sploh ni bilo dobro oprijemati. Toda sila kola lomi, a markizi je šlo za najdražje, kar ima ženska njene vrste na svetu. Šlo je za njeno lepoto, brez katere si markiza ni mogla misliti življenja.

In vendar še ni obupala. Zopet se je zasvetil v njenih očeh žarek upanja. — Vi ne drhtite, — je dejala markiza tako mirno, da bi bilo spreletelo vsakega, samo Belega Medveda ne. — pač pa drtim jaz... Kaj ne čutite, kako se tresem?

Simon jo je začuden pogledal. Videl je, da se prav nič ne trese. Da ni bil tako zaverovan v svojo strašno osvetlo, bi bil moral opaziti, da napenja markiza vse sile, da se reši. Toda Beli Medved je mislil samo na osvetlo in zato je sprejel markizino zvijačo za čisto resnico.

— Te zadnje prošnje mi ne boste odrekli, — je nadaljevala markiza. — Dovolite, da izpraznim to čašo sama, kajti okrepčilo mi je nujno potrebno. A šampanjec je najboljši okrepčilo. V njem najdem dovolj moči, da ne bom več drhtela... Dovolite mi torej izpiti čašo šampanjca in takoj se pomirim. Prisegam vam pri Madeloninem imenu, ki ste ga prav kar izgovorili... prisegam vam pri njenem spominu, da vam bom za to uslugo še v grobu hvaležna.

— Pijte torej, samo požurite se, ker se mi mudi, — je dejal Beli Medved. — Morda je vam res potrebno okrepčilo... Toda nobene besedice več o Madelonu, sicer vas razsekam na drobne koščke, kakor razsekamo strupeno kačo. Madelonino ime ne sme več priti iz vaših ust. Ste razumeli?

Markiza si je najprej popravila bujne kite, ki so se ji bile razpletle, potem je pa vzela čašo in jo nastavila na usta. So trenutki, ko je smrt užitek v primeri z zaznamovanim življenjem, čeprav gre samo za razbeljen žig, ki ga hočejo človeku pritisniti na čelo v znak sramote in ponižanja. Markizi se je zdelo to najstrašnejše na svetu.

Beli Medved jo je krepko držal za drugo roko. Kar se je obrnil k vratom. Zaslišal je glasove in nagle korake.

Vrata so se odprla na stečaj in Armand Cambon je planil v markizin bujor. Njega je Beli Medved najmanj pričakoval. Bil je prepričan, da ga ne bo nihče motil in da bo sam obračunal s podlo markizo.

Pomen Zeppelinovega poleta

Najvažnejši dogodek v zgodovini zrakoplovstva. — Reden zračni promet z zrakoplovi vprašanje bližnje bodočnosti.

S prihodom »Zeppelina« v Lakehurst je bil končan njegov polet okrog sveta. Nadaljevanje drugega poleta do Friedrichshafna kot izhodišča je bilo samo nekako častno kolo zmagovalnega letalskega šampiona. Prvo etapo od Lakehursta do Friedrichshafna, dolgo 8100 km, je preletel »Zeppelin« v 64 urah 40 minutah, za drugo etapo do Friedrichshafna do Tokija, dolgo 11 tisoč 247 km, je rabil 100 ur 50 minut, za tretjo od Tokija do Los Angelesa, dolgo 9653 km, je rabil 78 ur 58 minut, za četrto in zadnjo iz Los Angelesa do Lakehursta, 4737 km, 52 ur. Progo krog zemlje, dolgo približno 32.000 km, je preletel zrakoplov v 287 urah 11 minutah ali v 11 dneh 23 urah in 11 minutah. Prve tri etape je preletel z rekordno hitrostjo in šele na četrty etapi so močni nasprotni vetrovi menili polea nemškega zrakoplova najhitrost nekoliko zmanjšali. Sploh pomeni polet nemškega zrakoplova največji uspeh v zrakoplovstvu. To je nov dokaz, da so zrakoplovi za polete na daljših progah najprikladnejši.

Dr. Eckener je po letu izjavil, da so veliki in solidno zgrajeni zrakoplovi, kakor je »Graf Zeppelin«, najboljša zračna prometna sredstva in da bo varnost potnikov tem večja, čim večji in solidnejši bodo zrakoplovi. Zeppelinov polet okrog sveta je nedvomno najvažnejši dogodek v zgodovini zrakoplovstva. To ni samo velika zmaga moderne letalske tehnike, temveč tudi presenetljiv oseben uspeh. Dr. Eckener je dokazal, da je temeljito podkovan v zrakoplovstvu in da zna sijajno upravljati zrakoplov.

Ze lani se je posrečil angleškemu kapitanu Johnu Mearsu polet okrog sveta v rekordnem času 23 dni. »Zeppelin« je reduciral ta uspeh skoro na polovico, na 12 dni poleta (dnevi počitke se ne štejejo). S povratkom v Friedrichshafen je preletel Dr. Eckener skoro brez presledka 40.000 km. »Graf Zeppelin« je preletel doslej že

96.000 km. Izvzemši rekordni polet zrakoplova »Dixmunda«, ki je ostal v zraku 118 ur 41 minut, je pobil »Graf Zeppelin« vse dosedanje rekorde v zrakoplovstvu. Na dolgi poti 96.000 km je imel zrakoplov samo tri nezgode. Pri prvem poletu v Ameriko se je pokvarilo krmilo, pri drugem izjalovljenem poletu v Ameriko so se zlomila krila štirih motorjev in na japonskem ozemlju se je nekoliko pokvarila zadnja gondola. Nobena nezgoda pa ni imela težjih posledic in tudi konstrukterjevega programa ni motila. »Zeppelinov« uspeh bo igral odločilno vlogo pri bodoči gradnji zrakoplovov in v razvoju zrakoplovstva vobče.

Dr. Eckener je ostal nekaj časa v Ameriki in se je pogajal z ameriški finančniki, ki naj bi financirali gradnjo novih zrakoplovov. Kot izhodišče pogajanj je smatral poslovno pogodbo med Zeppelinovimi podjetji in družbo Goodyear Zeppelin, ki gradi pod vodstvom ing. dr. Arnsteina dva prometna zrakoplova. Namen pogajanj je bil regulirati gradnjo zrakoplovov in ustanoviti enotno zrakoplovno prometno družbo, ki bi skrbela za reden transkontinentalni in oceanski promet. Pogoj za ustanovitev te družbe so bili že davno ugodni. Z uspehom »Grafa Zeppelina« so se pa še zboljšali. Po prvotnem načrtu bi skrbela v Nemčiji ustanovljena zrakoplovna družba za reden zračni promet preko Sibirije in Atlantskega oceana, v Ameriki izdelani zrakoplovi bi pa prevzeli potnike iz Amerike v Evropo. K tej akciji hočejo pritegniti tudi Anglijo, ki dogradi v kratkem dva ogromna zrakoplova R 100 in R 101, s katerima dobi Anglija reden zračni promet z Egiptom. Indijo in Avstralijo. Praktični uspehi pogajanj se bodo pokazali l. 1931.

Promet z zrakoplovom je odvisen od lege vremen in zato še dolgo ne bo tako pravičen in varen, kakor je železniški ali parniški promet. Odvisnost od vremena se pa da postopno

zmanjšati s konstrukcijskim izboljšanjem in povečanjem kapacitete motorjev. Zato bodo vsi bodoči zrakoplovi glede konstrukcije in kapacitete motorjev prekašali »Grafo Zeppelina«. Angleška zrakoplova R 100 in R 101 bosta opremljena z motorji, ki bodo razvijali 3800 konjskih sil, motorji zrakoplova L. Z. 128, ki bo dograjen v enem letu, bodo pa imeli celo 4240 konjskih sil. V Ameriki grade dva zrakoplova, katerih motorji bodo imeli 4800 konjskih sil. Povprečna hitrost »Grafa Zeppelina« znaša 118 km, hitrost ameriških zrakoplovov bo pa znašala že 140 do 150 km na uro. Potovanja z novimi zrakoplovi bo torej prijetnejše in ugodnejše, a tudi varnejše in hitreje.

Zmagovalac v tekmi za Schneiderjev pokal

V tekmi za Schneiderjev pokal je zmagal angleški letalski častnik Waghorn. Preletel je v krogu 217,49 milj s povprečno hitrostjo 328,63 milj na uro. S tem je pobil vse dosedanje rekorde na tako veliko razdaljo. Vsi trije angleški hidroavijoni, ki so se udeležili tekm, so polet končali, dočim je od italijanskih letal vzdržalo do konca samo eno. Angleški letalski častnik Atcherley je dosegel svetovni hitrostni rekord v zaključnem krogu na 100 km in je prekosil zmagovalca Waghorna, ker je letel s povprečno hitrostjo 330,32 milj na uro. Ta rekord velja, čeprav je bil letalec diskvalificiran. V veljavi ostane tudi njegov rekord na 50 km, ki ga je dosegel v soboto s povprečno hitrostjo 332,49 milj.

Manj sreče sta imela italijanska poročnika Cadringer in Monti. Oba sta morala pristati, ker sta imela defekte v motorjih. Cadringer je komaj ušel smrti. Monti ima pa obžgane roke in ramena. Anglež Waghorn je zboljšal dosedanj največji uspeh v borbi za Schneiderjev pokal za 47 milj na uro in je prekosil za 10 ur rekord italijanskega majorja de Bernhardia. Waghorn je star šele 25 let in angleški piloti mu pravijo letalski dojenček.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Dijaškim roditeljem

zasebnim in rednim dijakom srednjih šol!

Profesorji zasebne šole »HAJDUKOVIĆ« so zaključili letni tečaj z odličnim uspehom in pričeli vpis za novi tečaj. V tej šoli, katere deluje preko 30 let, se jamči vsakemu dijaku za uspeh, ker delujejo najposposnejši in najizkušenejši profesorji. V šoli obstoje sledeči tečaji: 1. Za privlačne učence, ki žele polagati privatno gimnazijske razrede kot tudi V. T. I. (maturu). V enem tečaju (ki traja 5-6 mesecev) morejo izvršiti dva ali več razredov gimnazije. 2. Za redne učence, ki morajo ponavljati razred ali so izključeni iz državne gimnazije po katerikoli členu zakona o srednjih šolah. Ti morejo z gotovostjo v tej šoli nadomestiti izgubljeno leto v dobi enega tečaja in nato nadaljevati šolanje v drž. gimnaziji. 3. Za učence, ki državnih gimnazij, ki bi hoteli, da prej izvrše šolo. To morejo gotovo doseči v tej šoli.

4. Za učence, kateri žele, da vstopijo čez leto dni v Vojno akademijo. Ti učenci dobe poleg priprave iz razredov, kateri jim manjkajo za vstop v Vojno akademijo, pripravo tudi iz gradiva za sprejemni izpit.

5. Za učence, kateri žele, da pridejo iz raznih strokovnih šol v gimnazijo, kot tudi za one, ki imajo razne dopolnilne izpite.

6. Za uradnike, trgovce, obrtnike in delavce, katerim je potrebna gimnazijska izobrazba. Morejo v enem tečaju izvršiti po dva in več razredov in na ta način si osigurati bodočnost. Ti učenci se morejo izobraziti tudi po dopisnih predavanjih, ne da bi opustili svoj kraj stanovanja in službo. Takim učencem-kam se pošiljajo prevodi iz vseh jezikov in slovnici in simbolesni pojasnili, dovršene in pojasnjene matematične in geometrične naloge, predavanja iz ostalih predmetov itd.

Roditelji, ako želite, da vaše dete sigurno dovrši razred, za katerega se pripravila, vpišite ga takoj v to šolo. Ne dovolite, da vam je trud, stroški in čas zaman, s tem, da daste dete v vzgojo nestrokovnjakom.

Ta šola je za to leto angažirala 20 najboljših profesorjev, katerih delo in sposobnost garantira za uspeh dijakov, s katerim delujejo.

Pogoj so zelo povoljni. Siromaki učenci uživajo veliki popust. Predavanja so dnevna in večerna. Večerna so za slušatelje, ki so čez dan zaposleni in ne morejo posejati dnevnih predavanj. Delo traja 4 do 6 ur dnevno.

Za učence-ke iz notranjosti obstoji penzionat pod strogim nadzorom profesorjev.

Predavanja se prične 30. septembra t. l. Podrobna pojasnila daj v vrši vps vsak dan

D. POPOVIČ, Njeguševa 47 (pri »Slaviji«), BEOGRAD. Tel. 16-63.

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo — Najmanjši oglas Din 5 —

Žarnice

160 in 200 volt, 16, 25, 32 in 50 svečke poceni prodam. — Josip Fabjan, Crnomelj. 1905

Jabolčnika

lanskega, prvovrstnega, prodam v malih in velikih množinah. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Cena skrajno nizka«. 1909

Uradnik

s stalno službo in nekoliko premoženja želi resnega znanja z mlado samostojno damo ali ločenko ne glede na premoženje. Ponudbe s polnim naslovom poslati na upravo lista pod »Simpatija«. 1906

Oskrbnik za vinograd

trezen in zanesljiv, brez otrok, ki bi lahko poleg tega imel gostilno, dobi takoj službo. Kavčija potrebna. Pojasnila daje gosp. Zavratnik. Ljubomer. 1907

I. Stjepušin

UJMER, Ljubljana 57
priporočila najboljših
tambure, fice, škole,
partiture i ostale potrebnosti za
sva glasbala. —
Odlikovan na
pariskih izložbi
Cjenski franko.

Salonsko garnituro

dobro ohranjeno, prodam radi pomikanja prostora. Naslov pove uprava. 1906

Prav lepo kmetско posestvo

v Poljčanah, hiša s 4 sobami, kuhinja, klet, predoba, 2 hišici z 2 sobama, kuhinja, hlevi, zidan čebelnjak, velik sadni in zelenjadni vrt, mnogo vinoknih brajd, prvovrstna pitna voda — takoj naprodaj. Vprašanja na vilo Rosenheim, Hajek, Poljčane. 1632

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri

A. M. Zorman

Ljubljana, Stari trg 32

Posestvo

z lepim vinogradom, lepim sadnim vrtom, njivami in gozdom, tri četrt ure od postaje, blizu cerkve in šole, obsega juče hišo, gospodarsko poslopje, v dobrem stanju, z vsem letošnjim pridelkom in živino (dve kravi) in mrtvim inventarjem naprodaj. — Pojasnila daje Anton Soldič, krojač, Razbor, h. št. 43, pošta Loka pri Zidanem mostu. 1908

Zahvala.

Vsem, ki so ob smrti našega ljubljeneega soproga in očeta, gospoda

Josipa Medveda

veletrgovca

v tako obilni meri izkazali blagodušno pomoč pri pogrobovanju in udanost, nam pa izraziti sočustvovanje, izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Posebaj velja naša hvaležnost g. E. Tschurnu, ki je stal pokojniku svesto ob strani tudi v poslednjih trenutkih; dalje ex. zastopnikom TOI v Ljubljani, Gremiču trgovcem v Ljubljani, pevcem trg. društva »Melours«, ki so s krasnim petjem počastili pokojnika in zlasti vrsti Ljubljanskega Sokola, ki je s prepričjem izkazala umirno zadnjo čast.

Hvala tudi vsem darovalcem krasnega cvetja. Sv. maša zadnjica se bo brala v petek, dne 13. t. m. ob 9. uri v cerkvi Martinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1929.

Rodbine: Medved, Škerlj, Spinčič.

Franc Peterlin

pis. pristav v p.

v sredo zjutraj po kratki bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb draga pokojnika se bo vršil v četrtek 12. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Orlova ulica št. 11. na pokopališče k Sv. Križu.

Čast njegovemu spominu!

V Ljubljani, dne 11. sept. 1929.

Zahujoči: Ivanka, soproga, Ernest, sin, art. poručnik, Marija Peterlin, sestra, in ostalo sorodstvo.

„Omega“

1. jugoslov. tovarnica za izradu patentovanih

kaša i kontrolnih blokov i pregleđačkih knjiga

K. D. Novi Sad

Je otvorena v Novem Sadu in je junija pričela z delom. Tvornica »Omega« dela z najbolj dovršenimi, patentovanimi specialnimi rotacijskimi stroji za fabricacijo blokov ter dobavlja svojim naročnikom naročila v najdovršenejši izvedbi v vsakem jeziku hitro in ceneje nego inozemske firme. Trgovci podpirajo to domače podjetje, ki je osnovano z velikim strokovnim znanjem in kapitalom! Vzorci in posudbe na zahtevo, v vsakem jeziku.

Makulturni papir

kž à Din 4:—

prodaja uprava »Slovenskega Naroda«